

ශ්‍රී. ඩී. ඒ. 2568 ක්වු දුරතු මස කලාපය, රා. ඒ. 2025 ක් වු ජනවාරි මස 13 වන දින

වැලිගම, ශ්‍රී සුගත ශාන්ති සේවා සංසදයේ නිර්මාතෘ ගරු යාවජීව සභාපති

ඒ. ඩබ්ලිව්. ඒ. කලාණ චන්දන මහතා විසින්.

ලොව්තුරු බුදු දහම කවුරුන් උදෙසා ද?

“අපජිවජසසායං ධමමා නායං ධමමා මහිවජසස, සනතුට්ඨසසායං ධමමා නායං ධමමා අසනතුට්ඨසස, පච්චිතතසසායං ධමමා නායං ධමමා සඛගණිකාරාමසස. ආරදධවිරියසසායං ධමමා නායං ධමමා කුසිතසස, උපට්ඨිතසතිසසායං ධමමා නායං ධමමා මුට්ඨසසතිසස, සමාහිතසසායං ධමමා නායං ධමමා අසමාහිතසස , පඤ්ඤාවතො අයං ධමමා නායං ධමමා දුපපඤ්ඤසසාති.”

“ මේ ධර්මය අල්පේච්ඡයාටය, මනේච්ඡයාට නොවේ. මේ ධර්මය සතුටින් සිටින්නාට ය, අසතුටින් සිටින්නාට නොවේ. මේ ධර්මය විවේක සුවය කැමති පුද්ගලයාට ය, පිරිස සමග සිටීමට ආශා කරන්නාට නොවේ. මේ ධර්මය පටන්ගත් විරිය ඇති පුද්ගලයාට ය, කුසිතයාට නොවේ. මේ ධර්මය ඵලඹ සිටි සිහි ඇත්තාට ය, මුළු වූ පුද්ගලයාට නොවේ. මේ ධර්මය සන්සුන් සිත් ඇත්තාට ය, නොසන්සුන් සිත් ඇත්තාට නොවේ. මේ ධර්මය පුඤ්ඤාවන්තයාට ය, අනුවනයාට නොවේ.”
(අඛගුත්තර නිකාය අට්ඨක නිපාතය - අනුරුද්ධ සූත්‍රය)

ධර්මකාමී පින්වතුනි,

අද දුරතු මස පුර පසළොස්වක පොහොයයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුන්බෑ ජට්ට තාපසවරු දමනය කිරීම, ප්‍රථම වරට ලක්වීම මහියංගනයට වැඩම වීම, සෝතාපන්න ඵලයට පත්වූ සුමන සමන් දෙවියන්ට කේශ ධාතු ලබාදීම වැනි වැදගත් කාරණා සිදුවූයේ මෙවැනි පෝ දිනක ය. එමෙන් ම 2025 වසරේ පළමු පොහොය දිනයයි. අද මෙම දහම් පණිවුඩයට මාතෘකා කරන ලද්දේ අනුරුද්ධ සූත්‍රයයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හග්ග නම් ජනපදයෙහි සුංසුමාරගිරි නගරාසන්නව හේසකලා නම් වූ මුව වනයෙහි වැඩ වසද්දී, අනුරුද්ධ මා හිමියන් වහන්සේ බුදු හිමි වැඩහුන් හේසකලා වනයට පෙරදිගින් වූ වේනි ජනපදයේ නුණ වනයෙහි වැඩසිටි ඇත.හුදෙකලාව වැඩසිටි අනුරුද්ධ හිමියන්ට අසිරිමත් සිතිවිල්ලක් පහළ වී ඇත. මුලින් මාතෘකා වශයෙන් දැක්වූ ගාථා පාඨයෙහි සඳහන් වන්නේ කරුණු සතකින් යුතු ඵම සිතිවිල්ල ය. මහා පුරුෂ විතර්කය නමින් ද ඵය හැඳින්වේ. අනුරුද්ධ හාමුදුරුවෝ මෙම ගෞතම ශාසනයෙහි දිවැස් ඇති රහතන්වහන්සේලා අතර අගතැන්පත් ව අසුමහ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා අතරට පත් වූහ. උන් වහන්සේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ සුඵ පියා වූ අමිතෝදන රජුගේ පුතණුවන් ය.මහානාම ශාක්‍ය රජුගේ බාල සොහොයුරා ය. යහළු කුමරුවන් සය දෙනෙකු සමග පැවිද්ද ලැබීය. සැරියුත් මා හිමි සමීපයේ කමටහන් ලබා භාවනා කළ නමුත් ඵතෙක් රහත් නොවීය. ඉහත කී විතර්කය සිතේ පහළවීම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිතින් දැන අහසින් වැඩ අනුරුද්ධ හිමි හමුවේ පහළ වී සිතිවිල්ල අනුමත කොට

ආර්යයන් වහන්සේලා ගේ සිවිපස පරිහරණ ප්‍රතිපදාව ද වදාරා ආපසු වැඩි මොහොතෙම සියළු කෙළෙසුන් නසා අනුරුද්ධ හිමි රහත් ඵලයට පැමිණි සේක. ඒ මොහොතේ පටන් දැන් වළඳන මොහොත හැර හැම විටම දිවැසින් සත්වයන් බලමින් වාසය කොට බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසු ද ධර්ම සංකායනාදියට ආධාර වෙමින් අවුරුදු එකසිය පණහක් ආයු විඳ පිරිනිව් බව දැක්වේ.

අනුරුද්ධ හිමියන්ගේ සිතෙහි පහළ වූයේ ශ්‍රී සද්ධර්මය අවබෝධ කළ හැකි වන්නේ කිනම් ගතිගුණයෙන් යුතු පුද්ගලයාට ද? යන අදහසයි. එනම් බුදු දහම කවුරුන් උදෙසා ද? යන සිතිවිල්ලයි. මෙලොව ජීවත්වන අය අතුරෙන් එකිනෙකා වැඩියෙන් ම ආදරය කරනුයේ තමන්ටමය. ඒ අනුව තම ආරක්ෂාව තමා විසින් ම සළසාගත යුතු ය. බුදු හිමියන් එය ආදර්ශයෙන් ම පෙන්වා දී ලෝක සත්ත්වයාට ද කියාදුන් සේක. අප තෙරුවන් සරණ යන්නේ එම ආරක්ෂාව සළසා ගැනීමටය. එමගින් කායික මානසික යන දෙආකාර ආරක්ෂාව නිරතුරුව සැලසේ. අනුරුද්ධ නාමුදුරුවන්ගේ සිතට පැමිණියේ එම ආරක්ෂාව ලබා ගැනීමට සුදුස්සා හෙවත් එම දහම ගැළපෙන්නෙ සැබෑවටම කාටද? යන්නයි. උන්වහන්සේට නිවනට මග පෑදුනෙ එම විතර්කය නිසා ය.

පළමු සුදුසු කම මේ ධර්මය අල්පේච්ඡ පුද්ගලයාට ය. බොහෝ ආශාවන්ට ගොදුරුවූ පුද්ගලයාට නොවේ. අල්පේච්ඡ යනු නොයෙක් දේට ආශා නොකරන ආශාවන් අඩු බවය. මහිච්ඡනා යනු මහා ආශාව හෙවත් කොතෙක් ලැබුණත් සෑහීමකට පත්නොවී තව තවත් සොයන ස්වභාවයයි. පිළිගැනීමේ හා පරිභෝජනයේ පමණ නොදන්නා බව මහඉච්ඡා (මහ ආශා) ඇති පුද්ගලයාගේ ලක්ෂණය වේ. කොපමණ ගින්නට දර, කොපමණ ජලය මහා සාගරයට ලැබුණත්, සෑහීමක් නොවන්නා මෙන් මහේච්ඡතාවයෙන් යුතු පුද්ගලයාට සෑහීමක් නැත. බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ ගිය ශ්‍රාවකයා අල්ප ආශා ඇති පුද්ගලයෙකු විය යුතු ය. එම සරල ජීවිත පසුබිම ම ධර්මාවබෝධයේ පසුබිම ය. ගිහි හෝ පැවිදි කාගේ වුවත් වාමි දිවි පැවැත්ම එම පුද්ගලයාට මෙන් ම සමාජයට රටට හිතකර වේ. කෙළෙස් හරිත පුද්ගලයා පුහු ආටෝපයට නැමේ. වාමි පුද්ගලයාගේ කෙළෙස් වර්ධන වේගය අඩු ය. ඔහුට ළඟාවිය නොහැකි අරමුණු බලාපොරොත්තු නැත. අභියත බිය සැක විත්ත පීඩා නැත. නිවන අපේක්ෂා කරන්නා බොහෝ දේට කැමති නැත. ශ්‍රී සද්ධර්මය ඔහුට සුදුසුයි.

මීලඟ විතර්කය මේ ධර්මය ලද දෙයින් සතුටු වන පුද්ගලයාටය . එසේ නොවන කෙනාට නොවේ. අප්පිච්ඡනා යනු බොහෝ දේට ආශා නොකරන ස්වභාවය නම්, සන්තුට්ඨිතා යනු යහපත් වූ හෝ අයහපත් වූ හෝ ටිකක් හෝ තමාට ඇති දෙයින් සතුටුවන බවය. මේ දෙක එකට බැඳී පවතින ගුණ දෙකකි. යමෙකු බොහෝ දේට ආශා අඩුනම් සන්තුට්ඨිතා ගුණය ද ඔහුට ඇත්තේ ය. සත්‍ය වශයෙන් ම බුදු දහම පවතින්නේ සතුටින් ජීවත් වන්නන් සඳහා ය. ධර්මයෙන් අත් වි සතුට සොයන්නාට ඒ සඳහා බොහෝ දේ තිබිය යුතුය කියා සිතේ. ධර්මයට අනුව සිතන්නාට තම සතුට සඳහා ලද දේ හොඳටම ප්‍රමාණවත් බව දැනේ. ඔහු සැමදා සතුටිනි. බොහෝ දේ තිබිය යුතුයි කියා සිතන්නාට ඒ බොහෝ දෙයින් සුළු දෙයක් හෝ නැතිව ගිය විට මහා දුකක් දැනේ. ලද පමණින් සතුටුවීමේ ස්වභාවයත් සියල්ල තිබීම වැනිය. එබැවින්, “ සනතුට්ඨි පරමං ධනං” යනුවෙන් වදාළ සේක. ශ්‍රී සද්ධර්මය ඔහුට සුදුසු ය.

මීළඟ විතර්කය මේ දහම විවේක සුවය කැමති පුද්ගලයාට ය. පිරිස සමග සිටීමට ආශා කරන්නාට නොවේ. තෙරුවන් සරණ ගිය පැවිදි උතුමන් නිතැතින් ම පිරිසෙන් අත් වි හුදෙකලා විම ස්වභාවයයි. ඒ උතුමන්ටත් ගිහි බෞද්ධයාටත් සසර දුකින් නිදහස් විම අවශ්‍යමයි. ගිහියා ගිහියාගේ පමණට විවේක සුවය උදාකරගත යුතුය. විවේකය තෙරුවන් සරණ ගිය ගිහි පැවිදි දෙපක්ෂයටම ආකාර තුනකි. එනම් , කාය, චිත්ත, උපධි වශයෙනි. කාය විවේකය , විවේකී ශරීරයෙන් යුතුව කෙළෙස් මර්ධනය

කිරීමේ අදහසින් ජීවිතය පැවැත්වීමයි. විත්ත විවේකය යනු සිතින් නිවරණය යටපත් කරමින් උතුම් තත්වයකින් සිත පැවැත්වීමයි. උපධි විවේකය යනු නැවත නැවත දැකීන් පිරි මෙම සසරෙහි ඉපදීමට හේතුවන අඹු දරු ප්‍රියයන් හා ධන ධාන්‍යාදීන්ට ආශාවෙන් ඇලීම , ගැලීම නැති කිරීමට අදාළ විවේකයයි. ගිහියා විසින් පෝය දිනට හෝ ඔහුගේ පමණට විවේකය ලබා ගැනීමට නුවණින් දකිමින් ජීවිතය පැවැත්වීම ය. ඒ සඳහා පවුල් ඒකකය ද හැඩ ගස්වාගැනීම යහපතකි. අද බොහෝ නිවෙස්වල විවේකයෙන් පිරිහී ඇත්තේ අහිතකර ඒකරාශී වීමේ විෂමතාවය නිසා ය. සමූහයා සමග එක්වීමේ දී බුදුහිමියන් වදාළේ අනුවණයන් නොදැක්ම සහ එක්ව නොවිසුම ද, නුවණැත්තන් දැකීම සහ එක්ව විසුම ද සැප දායක ලෙසට ය. ශ්‍රී සද්ධර්මය ඔහුට සුදුසු ය.

මිලග විතර්කය මේ ධර්මය පටන්ගත් වියඪී ඇති පුද්ගලයාට ය, කුසිතයාට නොවේ. වියඪී කායික සහ වෛතසික වශයෙන් ආකාර දෙකකි. ගිහි පැවිදි වශයෙන් ආකාර දෙකකි. මෙහිදී කායිකව සහ සිතින් උත්සාහවන්ත වීම ධර්මාවබෝධය පිණිස හේතු වේ. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ සම්මාලායාමය යනු උත්සාහයයි. උත්සාහය විවිධ දේ සඳහා යෙදවිය හැකිය. එහෙත් මෙහිදී උත්සාහය විය යුත්තේ ධර්මාවබෝධය සඳහා හිත පිරිසිදු කිරීමේ වීර්යයයි. සතර සමයයක් ප්‍රධාන යනුවෙන් වීර්යය හතරකි.

- (1.) නූපන් අකුසල් ඇති නොවීමට ඉඩ නොදීම. (2.) උපන් අකුසල් නැති කිරීම.
- (3.) නූපන් කුසල් උපදවා ගැනීමට උත්සාහ කිරීම. (4.) උපන් කුසල් වැඩිදියුණු කිරීම.

කුසල් යනු සරල අර්ථය වන්නේ හැකියාවය. මොන හැකියාවද? ධර්මාවබෝධය පිණිස හැකියාව ය. යමෙක් මෙම කාරණා හතර සම්බන්ධව හිතර කටයුතු කරන්නේ නම් ඔහුගේ සිත විසිරී පැතිරී නොයෑම ද, ඒ නිසා ම තමා පිළිබඳ ආත්ම විශ්වාසය ද ගොඩනැගෙනු ඇත. එය සිතේ පැහැදීමට ද හේතුවකි. ශ්‍රී සද්ධර්මය ඔහුට සුදුසුය.

අනුරුද්ධ මානිමියන්ට සිතේ පහළ වූ ඊළඟ විතර්කය මේ දහම එළඹෙයි සිහියෙන් යුක්ත පුද්ගලයාට ය. මුළු වූ සිහිය ඇති පුද්ගලයාට නොවේ. සියළු සත්වයන්ගේ විඤ්ඨය පිණිස, ශෝක පරිදේව නැති කිරීම පිණිස, දුක් දොමනස් නැති කිරීම පිණිස, දැනුම අවබෝධය පිණිස, නිවනට පත්වීමට ලොව ඇත්තේ එකම මගකි. ඒ ආර්ය අෂ්ටාංගික මග වඩා පුරුදු කරන සතර සතිපට්ඨානයයි. එනම් අසාර අස්ථිර වූ ශරීරය පිළිබඳව, විඳිම් හෙවත් “වේදනා” පිළිබඳව, සිතෙහි ස්වභාවය පිළිබඳව සහ පංචනිවරණ ආදී වූ ධර්මතා ගැන හොඳ සිහියෙන් යුතුව මුළු නොවී සිටීමය. එවැනි පුද්ගලයාට බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ සත්‍ය අවබෝධ වේ. එබැවින් සාමාන්‍ය ජීවිතයේ දී ද අවබෝධයෙන් සිහියෙන් කටයුතු කිරීම බුද්ධ ශ්‍රාවකයෙකු ගේ ලක්ෂණයකි.

මිලග විතර්කය මේ ධර්මය සන්සුන්වූ සිත් ඇති පුද්ගලයාටය, නොසන්සුන් සිත් ඇත්තාට නොවේ. පුහුදුන් මනුෂ්‍ය සිත උපමාකර ඇත්තේ පිස්සු වැටුණු වඳුරෙකුටය. එවැනි වඳුරෙකුගේ වපල ස්වභාවය වැනි හැසිරීමකින් යුතු වංචල වූ සිතක් සන්සුන් කිරීම අති දුෂ්කරය. ඒ සඳහා තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අපිට සීලය අනුදැන වදාරා ඇත්තේ. එම සීලයෙන් ලද පදනම අතිශයින් උපකාරී වේ. අපේ ඉන්ද්‍රියයන්ට ගොදුරුවන අරමුණු මත අප නොදැනුවත්වම අපේ සිත අටලෝ දහම හමුවේ සසල වේ. සන්සුන් කරගත් සිත එසේ සසල නොවේ. නූතන සමාජයේ දෙස් විදෙස් ප්‍රචාරිති මගින් අසන්නට දකින්නට

ලැබෙන්නේ වචනි සසල වූ සිතින් යුතු පුද්ගලයන්ගේ ලද බොලඳ ක්‍රියා නිසා සිදුවන අපරාධයන් ය. සන්සුන් සිතකින් යුතු පුද්ගලයාට ධර්මාවබෝධය කළ හැකි වේ.

හත් වැනි විතර්කය වූයේ මේ ධර්මය ප්‍රඥාවන්තයාටයි. නුවණ හැති අයට නොවේ. බුදුරජාණන් වහන්සේලා ලොව පහළ වූවත් නැතත් සත්‍ය සැමදා ලොව පවතී. කලින් කල බුදුවරයන් වහන්සේලා ලොව පහළවී සිදුකරන්නේ නොදන්නාකම (අවිද්‍යාව) නැමැති අඳුරෙන් වෙළී සිටින සාමාන්‍ය ලෝකයා නොදකින ඒ සත්‍ය අනාවරණය කොට පෙන්වා දීමය. දුක, තණ්හාව, නිවන සහ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව යන මේ කාරණා හතර පරම සත්‍ය බවට තේරුම් ගැනීමට තමාගේ සිත හැසිර වීමේ හැකියාව නම් වූ “ යෝනිසෝ මනසිකාරය” අවශ්‍ය වේ. මේ ධර්මය කර්මය සහ කර්ම වල විශ්වාසයෙන් යුතු ප්‍රඥාවන්තයාටයි නුවණ හැති අයට නොවේ යනුවෙන් වදාළේ ඒ නිසාය.

ඉහත දැක්වූ විතර්ක හත අනුරුද්ධ හිමියන්ට පහළ වූ බව දුටු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අටවෙනි වූ මහා පුරුෂ විතර්කය ද වදාළහ. “ මේ ධර්මය තණ්හා, මාන, දෘෂ්ටිනි නොඇලී නිවනෙහි ඇලුන පුද්ගලයාටය, යනුවෙනි. මනෝරට්පුරණී නම් යුත් අංගුත්තර නිකාය අනුරුද්ධ සූත්‍ර අටුවාව උපමාවකින් කියන්නේ අටවෙනි මහා පුරුෂ විතර්කය අගනා මැණික් හතක් ලද කෙනෙකුට අටවෙනි මැණික් ලැබීම ලෙසටය. තෙරුවන් සරණ ගිය අපගෙන් වෙනත් අරමුණු හෙවත් ප්‍රපංච

(තණ්හා,මාන, දිට්ඨි) බැහැර කිරීමක්, නිවනෙහි ඇලීමක් විය යුතුය. නිවන යනු සිතෙහි ඇතිවන පරම පාරිශුද්ධ ස්වභාවයයි. ආර්ය මාර්ග අංග අටෙහි ගමන් කොට සීල , සමාධි, ප්‍රඥා දියුණු කොට නිවනට පත්විය යුතුය. එනමුත් එය බුදු දහමෙහි හරය නොවේ. හරය සත්‍යයි. සීල , සමාධි, ප්‍රඥා යනු සත්‍යයේ මාර්ගයයි. ඒ ශික්ෂා තුන පුරණය කළ තැනැත්තා නිවනට අවශ්‍ය සුදුසුකම් ලැබාකරගත් තැනැත්තාය.

ඒ නිසා අනුරුද්ධ භාමුදුරුවන්ට සිතුවා, සත්‍යයේ මාර්ගයට නො පිවිසී සත්‍ය අවබෝධ කළ නොහැකි බව. මේ දහම සුදුසු වන්නේ ඒ ඒ ගුණයෙන් යුතු පුද්ගලයාට මිස ඒ ඒ ගුණ හැති පුද්ගලයාට නොවන බව,භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සාර්ථක සිතුවිලි හතට අටවෙනි සිතුවිල්ල ද අනුදැන වදාරා අනුරුද්ධ භාමුදුරුවෝ කෙළෙසුන් කෙරෙන් දුරු කළ සේක.අපද ඒ උතුම් අණ්ඩ මහා විතර්ක තේරුම්ගෙන අනුරුද්ධ මහරහතන් වහන්සේ ආදර්ශකොට සසර දුකින් සදහට ම නිදහස් වීමට අධිෂ්ඨාන කරමු.